

QK 271, 39 B

Ze
4334

X 212 1538

Judicia de novissimis
PRUDENTIÆ CIVILIS
Scriptoribus

EX

PARNASSO

Cum

Eubulo Theosdato Sarckmasio,
in secessu

ALBIPOLITANO

ingenuè communicata.

Vellejus II. XXXVI. 3.

Vivorum ut magna admiratio, ita censura
difficilis est.

Martismonte,

Excudebat Saturius Stepabhius,

Anno cl^o l^o LXIX.

1890/91: 198

Judicia de novissimis
PRUDENTIA CIVILIS
Scripserunt
PARRINASSO

SI vel ulla æmulatione invidiæ, vel cupidine ambitionis, vel suspi-
 cione odii hoc ingrederer institutum; haud dubitarem, quin
 reprehensionem Parnassi, & omnium Musarum incurrerem.
 Nunc cum ipse Sanctioris hujus Consilii Præses meum sincerum
 sui admiratoris animum plus satis habeat perspectum, eas mihi
 partes imposuit, quas sapientissimus quisque, opinor, declina-
 ret. Sed cum ejus causa quicquam defugere, religio, quâ illi teneor, prohiberet;
 censui, mihi ad conscientiam satis fore, obsequium & amorem parendi. Livorem
 alioquin odi, & injuriam detestor, nec facio cum illis, quibus, ut non nemo ait, in-
 sita natura, recentem aliorum felicitatem ægris oculis introspicere. Interea hanc, *Tac. II. H.*
 quam molior, censuram Principi censorii tribunalis, & supremo pariter Sapien-
 tiæ Satyricæ Arbitro, Apollini, sacram esse volo.

I. H. CONRINGIUS.

IS meritò summus rerum Germanicarum Doctor audit; quippe cui id com-
 munis nostra patria haud dubiè acceptum feret, quòd non de facie modò, sed
 etiam de animo, & multò exquisitiùs, atque antehac, noscere se ipsam cœperit. *V. Pacif. & Lapid. Disc. I. 7.*
 Multa equidem, fateor, Limnæo debemus, sed plura, nisi fallor, Conringio, dili-
 gentissimo ut cæterorum, ita præcipuo Limnæi Censori. Nam hic & nimis læpe
 liberaliter multa ex aliis colligit, & tabulas publicas subinde allegat, nulla fide,
 nullo assensu, nullo calculo dignas. Nec pauca, ut molliter dicam, in ipsa Carpzo-
 vii Lege Regia desiderare oculatissimum virum accepi. Sed neque una vice M. *V. diff. de Germ. Imp. Ci- vilitatem accusat, & ita accusat, ut causam non finxerit, sed invenerit. Verum hic vib. th. 40.*
 Goldasti, Prytaneo, dum vixeret, digni, in recensendis sanctionibus publicis cre-
 legem mihi ponit Pallas, & ut manes optimorum Virorum quiescere sinam, vel
 ipso Conringio internuncio, me jubet. Unum addam, quod de ævi nostri Pa-
 pyrio summus Polyhistor Argentinensis, Böclerus identidem satis confidenter
 affirmat, eum, si Civili tantùm prudentiæ se consecrasset, planè sine exemplo fu-
 turum fuisse. Inter cætera ingenii argumenta, luculentissima de origine juris Ger-
 manici, & de finibus imperii opera toties miror, quoties lego. Tabori, qui litem
 ipsi inutilem movit, & magno, si diis placet, ejus Vindici ad Lanum, Malcomesio
 meliorem omninò mentem precor. Huc enim lucis jam tum nostro seculo ven-
 tum est, ut doctos meritò suppudeat veterum illiusmodi næniarum, & si rectè ju-
 dico, ad loquaces muliereulas pertinentium, aut certè exquisitori animo indi-
 gnarum maximè. Dumque has tædet referre in præsens, optandum erat, ut per
 otium liceret de præclarissimis Nostratis Politici dissertationibus aliquid com-
 mentari. Sed hoc conanti, pauloque liberius consenti superveniebat Apollo, *Scilicet ait & jam illi πολυπραγμοσύνην; jam justo vehementiorem animi cum erga Was- Pomponi- muthium, tum erga alios, ut causabatur, innocentes impetum, solito audaciùs ex- us. Culpa pro-*

est, immi- scere se rei ad se non pertinenti, probrabat. Sed ut mitiori ingenio est Mercurius, ita caduceo ornatus, in medium prodibat, iudicium paulò mollius in sancta illa Corona interpositurus. Nimirum hæc atque talia non esse tanti affirmabat, ut propterea summam in rebus civilibus partam famam suggillare cuiquam integrum sit. Quin mihi & omnibus, qui pace
l. 36. D. de Apollinis Sanctiori Concilio aderant, id firmissimis approbare rationibus sata-
R. I. gebat. Scilicet alia Theologo, alia Politico mens est; illi ardor, huic moderatio utramque paginam facit. Nam ut hodie mores sunt, plures utile, quàm honestum, quæstuosa, quàm sacra, spectant, cum certè non deberent spectare. Verùm enim verò nefas est, omnia, quæ sentiam loqui. Amarus cibus est veritas. Quam paucissimi capiunt, pauci cupiunt, plurimi oderunt.

II. J. H. BÖCLERUS.

Hunc & eloquentiæ, & cultioris omnis scientiæ delictum non immeritò dixerim. - Iudicium rerum civilium in Museo haud obscuris testatus indicis est. Plus uni Grotio, quàm omnibus Salmasiis, plus uni Forstnero, quàm omnibus Gruteris Lipsiisque vindicat. Nec sine causa. Plurimum enim refert, Literatorem à prudente, Criticum à Politico discerni. Ille discit scholæ: hic vitæ: ille docet umbræ, hic aulæ. Ille apicibus omnia metitur, hic nervis. In quod hominum genus nolo jam invehì, ut qui tincis & blattis sua consumenda scribant, non utenda publico bono. Dum verò Böclerus hoc sibi in alios iudicium sumit, ego id mihi in ipsum; ut non erubescam dicere, ejus in Tacitum curas plus compositæ orationis, quàm spiritus habere. Forstnero se ipsum fatetur inferiorem, dum omnibus præfert Forstnerum, quippe qui cum scientia experientiam, cum experientia agendi dexteritatem habuit conjunctam. Hæc Minerva mihi dixit in aurem, & scribere imperavit. Cui eò libentiùs obsequor, quòd eam in confesso publico omnes perspicaciorem, nescio, an veri amantiorem Deam venerarentur. Sed esto, inquit Mercurius. Scribat sæpe in rebus morum frigidè, definiat controversia: juris naturalis & gentium perplexè, decidat dubitanter. Nemo tamen eo vel tersiùs loquitur, vel elegantius sua percenset. Provoco, pergit, ad historiam Caroli M. & sequiorum temporum, in tantum laudandam, in quantum & nitor styli, & divina vis iudicii intelligi possunt. Dabo hæc omnia cum Palladis interprete; habebopro certo, rerum civilium, historiaramq; omnium scientissimum esse Böclerum. Iis tamen nunquam potero adduci, ut credam, cum Forstnerianam mensuram implevisse. Eloquentia & lectione majorem esse, facilè largiar; at prudentia longè illi posthabendum, non affirmabo solùm, sed etiam propugnabo. Retulerunt mihi quoque familiares ipsius, magis ex commentariis, quàm ex ingenio sapere; præsentia quoque laudes & famam longo tempore collectam plus semel minuisse, tum & negotiis publicis se immiscuisse, in quibus vel parum fuerit versatus, vel studio partium omnia scripserit. Jus etiam homines proprios faciendi ad eò malè defendisse, ut jam, quanquam serò, mallet se ea defensione abstinuisse, quippe quæ & Politicorum, & repurgatæ religioni addictorum offensam conflavit longè maximam. Sed facta non possunt reddi infecta. In posterum spero, cautiorem futurum,

Wildfangiatus dicitur. Conf. ej. Vindicta Vindicata.

rum, & aliis aliena relicturum. Nil hic dicam de certaminibus, quæ cum jureconsultis Argentinensibus, velut alter Hercules, conferuit. Nam ea tantum abest, ut improbem, ut quoque commendem susceptas pro salute cultioris literaturæ dimicationes. Ad postremum ejus in H. Grotium æstimanda animadversio est. Tametsi verò nolim inficias ire, ipsum studio antiquitatis nemini concedere, & vel præstantissimo cuique in hac arena palmam dubiam facere; tamen, si ab elegantia styli & peritia historiarum, præsertim Romanarum, discessero, haud fortasse dissimulaverim, multos æquales, plures etiam superiores habere. Certè D. Caspar Zieglerus, de sanctiore Provocationum Concilio, quod Dresdæ est, & de Witebergensi Academia supra, quàm dici potest, meritus, cum nervosa scribendi brevitate, tum insigni & prope admirabili divinarum humanarumque rerum notitia omnes in Grotium annotatores, & ipsum, si liberè loqui placeat, Bôclerum facilè antecellit. Nolim tamen ingratus esse erga virum fama meritisque clarissimum, & in seculi, ac ipsius Germaniæ gloriam natum. Qui ut majorem laudandi, quàm reprehendendi materiam præbet, ita documento posteris erit, summos quoque viros nil humani à se alienum putare debere. Satis de Boclero, cujus irritare patientiam, audacis, laudes minuere, ingrati poterat videri. Jam cura aliò vertenda est.

III. SEVERINUS DE MONZAMBANO.

Sub nomine ad Italorum linguam composito latere voluit, ut & ingeniosius regeret Germanum, & liberiores Italorum in judicando mores tutiori exprimeret conatu. Nitidè omnia descripsit & succinctè. Movet in eo diserta prudentia suos lacertos, & dignum aliquid hac literum luce promit. Formulas illas ex schola non quidem nescivit, sed prudenter neglexit. Hoc enim & mascula Veterum sapientia exigit, & laudi horum temporum ex assè convenit. Castigavit eum Schoonkuis, sed dignus, qui vicissim castigetur. Fortasse tamen eum infirmitas ingenii, quam morbus, dum in Monzambanium commentaretur, attulit, doctioribus excusabit. Scriptor Eleuthero politanus impolitus & informis, & propter ariditatem tædio fusus est lectu, nec cum illo unquam in comparisonem gloriæ referendus. Quando quidem parum, aut nihil in hoc deprehendo, quin scholam oleat & lacunas. Adeò omnia à nativo prudentiæ cultu abeunt, ut nil ibi videam, nil legam, nisi fractum & elumbe, aut saltem ascitum atque peregrinum. Proximus illi Pacificus à Lapide est, multis notatus, paucis intellectus. Miror utrumque à multis carpi, & fideliter tamen à carpentibus describi. Nempe id hodie solenne est, ut scriptor scriptori tenacius insistat, & dum ipse non habet, unde se ornet, aliis plurimis veniat ornatus, Veritati & omnibus bonis fucum factorus. Sed hoc aliò pertinet. Jam, quid in Monzambano quoque desiderem, est promendum. Sanè vel stupidissimus colliget si non omnia, tamen potissima ejus, & quæ præcipuam laudem mereantur, ex fontibus Conringianis derivata, & in ejus areolas, alioqui steriles futuras maximè, recepta esse. Sæpe etiam sibi non satis constat, & sine judicio quosdam culpat, quosdam celebrat, prout suo in quemque trahitur amore. In

Palatinos & Svecos non obscura ejus sunt studia. Parùm sæpe æquus in Austria-
cos & mordax simul deprehenditur. Saxones cur minus laudaverit, nulla fuit cau-
sa. Imò iis exprobrat, quæ non assequitur, reprehendit, quorum abstrusas aut non
voluit, aut non potuit intelligere rationes. Sanè illam de forma Imperii Contro-
versiam non minus infelicitè excitavit, quàm jejunè decidit. Hic temerarii con-
sili fructus, hic præcipitati judicii exitus est. Fortasse hunc Nicri calorem frigidus
Septentrio impostèrtem temperabit. Interim suam Monzambano nostro laudem
minimè invidèbo, quippe qui tam politè scripsit, quàm pulchrè subinde judicavit,
palmanovitorum plurimè prærepturus, si à scribenda Satyra abstinuisset.

IV. PH. A. BURGOLDENSIS.

Exemplum hominis ultra sortem audacis, & non modò nimis liberè, sed et-
iam sæpissimè minus rectè de rebus imperii judicantis, nescio magis intem-
pestivam scribendi libertatem, an dictatoriam quandam animadver-
sionem prodere posteris voluerit. Mirum dictu, quàm expilet omnia
& compilet, carpat & decerpat. Si quid boni, si quid nitidi habet, non sibi,
sed aliis refert acceptum. Duces Limnæum, Conringium, Monzambano, G.
Hornium, & innumeros propè alios, ipse fidelis sequitur comes. Tum verò au-
ctorum, quos exscribit, judicium non semper capit. Nec stylus sua gaudet forma,
& res ipsæ sæpe, ab eo sine delectu & cura congestæ, limam omninò accuratio-
rem desiderant. Amplius observo, eum Origenes juris Germanici ex rivulis ma-
gis, quàm ex fontibus deduxisse. Reddere, ut famâ accepi, nobis conatur alterum
Forstnerum. Sed fortè conatur. Sunt, qui censeant, summum in Aula Wirten-
bergica gradum affectare. Alii omnem terram, quæ ipsum amplexa fuerit, patriam
fore perhibent. Fortè tamen Puffendorffio Holmiam nuper accito mavult suc-
cedere. Nam de ambitu ejus longè lateq; percrebuit fama. Nisi plura tam malè
cohærerent, dicerem, ipsummet Conringium seu ore, sive manu eum excoluisse.
Affert n. quædam observatu digna, & à sanctioribus imperii Teutonici arcanis
non multum aliena. Nectamen omnem ipsi laudem detraxerim, quam illi vel
curiositas, vel peregrinatio, vel literarum cum gravioribus ministris commer-
cia, vel sermones cum aulicis familiares pepererunt. Antiquitatis Germanicæ sci-
entiam pænè omnem Conringio debet, & partem ejus Bôclero, viris non in hu-
jus seculi, sed omnis quoq; ævi gloriam genitis. Laborem, quem in Sanctione
Westphalica collocavit, non possum, nisi invidus, improbare. Nam ut multa sint,
quæ ibi desiderem, tamen omnia simpliciter damnare, non nisi insipientis foret.
Ordini, quem exhibet, egregiè insistit, rerumq; cum ad salutem, tum ad funda-
mentum Imperii pertinentium causas præclarissimè aperit, explicat, illustrat. Li-
berè loquitur, liberaliter judicat, & ficto nomine invidiam vitat, ratus, periculo-
sum esse, omnia arguere ex propinquo. Sæpe tamen allegandis extrivio, & tam à
sanctitate hujus instituti, quàm ipsius dignitate argumenti alienioribus insudat,
quæ si præcidisset, & rectius & sapientius meo judicio fecisset. Scilicet non sem-
per spernendi sunt centones, cum melior vestis non est in promptu.

Tac. IV.
Annal.

CY-

5. CYRIACUS LENTULUS.

Acri, ut mihi videtur, iudicio pollet, nec quidquam deest ad orationis cultum. Plura fortasse legit, quàm alius quispiam. Forstnerus tamen & experiendo felicior, & accommodandis exemplis longè ipso superior fuit. Berneggerum cur illi posthabeam, multæ mihi causæ suppetunt. Nam ut noster plus salis, ita ille plus centonum habet, & perrogatis Parnassi sententiis, meretur, ut propter iniquam Pacis Pragensis censuram, rerumq; imperii imperitiam, cum iusto Asterio derideatur. Cæterum Conringio in rebus Civilibus, Boclero in Historia Romana Lentulus noster proximo statuendus loco est. Parùm etiam censeo abesse, quin in plurimis ad Amirati acrimoniam feliciter cæteris accedat. In Tacitum dum commentatur, & minus ascita dictione utitur, & diffusius differit, & convenientissimè iudicat. Verum ad lucem, juris Germanici, quod publicum dicimus, ejus acies non minùs hebescit, quàm Sckoockii ad aspectum Monzambanii. Ejus de jure belli ac pacis opus infra magnitudinem Grotiani iudicii est. Stylum pulchra subinde imitatione expressit; sæpe tamen aliquid ex fordibus asciti sermonis aspergit, & linguarum non semper ingenium satis rectè discernit. In qua parte cum Præceptore Boxhornio paria non facit. Apicem Gloriæ Romanæ, quem sic inscripsit, vix dixerim, gloriæ literariæ fastigio convenire. Pleraq; n. tumultuariè compilata, quædam confusè inserta, alia aliis laborant modis. Industriam tamen non reprehendo. In ordine verò & cura multùm desidero. Tum & quædam in hoc opere veluti primoribus labris attingit, nec ex instituto, ut par fuerat, persequitur. Adhibet etiam subinde vocabula præter morem Latinorum. Historicos excerpisse, si obtendas; monuisse in rem fuerit, in hac parte laudis vincia à Lamberto Danæo, felicissimo illo compilatore. Quæ ex jure civili & oratoribus collegit, gloriæ D. Godofredi nulla ex parte respondent, nedum, ut æquari debeant. Cujus in Senecam Scholæ (vulgus Locos Communes vocat) immane quantum post se relinquunt curas Lentulanas. In studio compilandi Poëtas, Neuhusio, & multis Veterum fascies summittit. Quæ ad jus Pontificium annotavit, ne comparanda quidem sunt cum iis, quæ meditatus est Zieglerus, summum Witebergæ decus. In censura Patrum vix primas lineas duxit, Labbæo, Thalæo Gronovio, Hornio jure meritoq; postferendus. Sed ea cura ut à Politici officio quodammodò abhorret, ita ex lege prudentiæ eam à se alieniorem censere debuisse. Habent Politici, quod agant, Theologis sua relinquunt, & existimationi in posterum meliùs, atque hætenus factum est, consulant. Verùm hæc jam exequi, mihi non est destinatum. Laude interim sua ne quicquam fraudaverim Principem ejus Absolutum, Aulamq; Tiberianam, & alia medamenta civilis prudentiæ. Quanquam nec ejus esse dignitatis facilè dixerim, ut quenquam in sui admirationem convertant.

6. SAMUEL RACHELIUS.

Facilè de hujus ingenio cognoscet, qui Commentarium in officia Ciceronis nuper editum paulò intentius lustrabit. In quo ad nauseam penè laudat Bôclerum; non quòd hunc non censeam dignum laude, sed quia tam amplum juris gen-

gentium ambitum in arctum unius cerebrum cogere, & auctoritate potiùs, quàm ratione niti mihi velle videtur. Si que liberè, quod sentiam, aperire instituerem, sine invidia dicerem, majorem esse titulo, quàm effectu, & magis verbosum, quàm solidum. Magnum sanè Doctoris juris naturalis & gentium insigne est, dummodò huic paria specimina edantur. Sed non omnes qui thyrsus gerunt, sunt Bacchi. Nec sola laurus poëtam, nec barba Philosophum, neque titulus prudentiæ facit consultum. Eloquentiam, si quædam aicita exceperis, non simpliciter improbaverim: licet eloquentiam magis sæpe commendet, quàm exerceat. In judicio etiam aliquando haud abs re quid desideraverim. Animadversiones in Grotium promisit. Sed expectationi fortasse tantæ non satisfaciet, promissis, quàm opera, melior scriptor. Ex unguibus leo, ex factis vir cognoscitur. Curam illam vix mihi approbabit, qui videam, cum in enucleandis juris naturalis & gentium principiis duces sequi parùm fidos aut certè aliquando ancipites, & non rarò planè mutos aut cæcos. Non ausim tamen quicquam de Grotianis illis pronunciare, cum de iis, quæ non viderim, satius putem, judicium suspendi. Quòd Ciceronem Tacito longissimè anteponat, & infirmi judicii, & parum versati in Tacito hominis argumentum est. Interim probo Rachelii conatum, si vel maxime huic non semper responderit eventus.

7. NICOLAUS MARTINI.

Huic facile erat, refutare Auberium Gallum; postquam Henricus Kipping seu illi paraverat viam, seu, ut ita dicam, fregerat glaciem, quò minori periculo tam arduum iter susciperet. Et Kippingum quidem in historia, Conringium in judicio civilium controversiatum habuit præceptorem. Ut ut nolim diffiteri, magis valere ingenio, quàm Kippingum, compilando, quàm judicando, feliciorum. Spondet tamen Virum, si nondum est, & præfert si vixerit, politicum haud vulgarem, & judicio vel ipsius doctissimi Thomasi per quàm æstimandum. Stylus moderatè cultus, orationi sæpe ad audaciam deest nihil. Quamquam subinde veniat in mentem mirari, cur ductu atque auspiciis Bocleri, non multum ultra vulgarem eloquentiæ mensuram profecerit. Sed hi nostrorum adolescentum sunt mores, properare ad controversias, discere ineptias, literas humaniores spernere, & ea, in quibus studiorum vertitur salus, præ cæca quadam ambitione negligere. Gratulabitur sibi noster, si aliam, ut debuit, institit viam. Nolim interea præterire, eum certare sæpe argumentis minimè levibus, & instituto suffecturis. Nec planè, ut apparet, in jure naturali & Gentium hospes fuit. Tùm verò accurate identidem loquitur, & robur magis dicendi spectat, quàm inutilem & fastidiosum quorundam ornatum. Ad extremum, nisi quædam Gallica suis inseruisset, haud dubiè nescivissem, eum Lingua Gallica loqui potuisse. Cæterum hic Gallus quomodo conciliabitur cum Latino, ne dicam Germano? Verendum sanè est, ne alius alium expellat, dicam, an excutiat. Sed de hoc ipse viderit. Meum jam est de rebus magis necessariis laborare.

8. SA-

8. SAMUEL PUFENDORFFIUS.

Multos habeo auctores, & præclare de eo semper existimasse Conringium, & optimè sperasse Boclerum. Hunc Lipsia, optimorum subinde altrix ingeniorum, accepit & formavit, Heidelbergæ perfecit dignumq; habuit, quem velut per coloniam, post Scheferum, mitteret ad Sveonas, qui redditum in eo sibi Bôclerum & affirmant certatim, & gratulantur maximè. Ego eum cum doctissimis, contendo, & à Coringio & Bôclero proximum censeo, quicquid censeant alii. Elementa illa juris, quibus suum præscripsit nomen, alium parentem, aliam obstetricem habuerunt, atque putant vulgò. Quisquis verò tandem eorum auctor sit; illud fatendum omninò est, multa ibi subtilius, quàm utiliùs, multa acutiùs, quàm veriùs tradita reperiri. Ut vel hoc mihi indicio sit, aliquem in pulvere Euclideo Doctorem iis elucubrandis insudasse. Dissertationes alioqui vulgavit minimè contemnendas & summis hujus seculi viris maximè æstimatas. De cujus Monzambano si quædam repeterem, actum puto, agerem. Satis enim noster laudatus est, quem Regum Principumq; favore subnixum accepi. Nunc, opinor, Holmiam Svecorum pervenit, hanc & Upsaliam, & ipsam adeò Sveciam laudibus illustraturus. Interim dolet Germania, Virum sibi ereptum; Svecia traditum amplectitur, & eo nomine gaudet in sinu.

9. JOH. THEODORUS SPRENGERUS.

Hunc ut non negem variarum rerum maximè expertum, & juris civilis notitia haud leviter imbutum, tamen vix est, ut credam solidis Politicorum disciplinis fuisse innutritum. Jam distinguenda confundit, jam decidenda prætermittit; mox prætermittenda adducit; mox perperam existimat de adductis. Opuscula ejus de imperio plus laboris, quàm judicii præ se ferunt. Axiomata status, quæ vocat, ex Hieronymo im Hof audacissimè descripsit. Prætensiones, quas exhibuit, mutilæ sunt & mancæ. In minimis sæpe hæret, & in maximis impingit. Quin & aliquando de manifestis dubitat, & de dubiis confidentiùs pronunciat, ut nesciam, magisnè præceps censor sit, an anceps interpret. Clausa illa juris Publici arcana non satis penetrat. Nec elegantia in scribendo, nec accuratione in digerendo, neque judicio in definiendo ex dignitate operis utitur. Et tamen liber librum trudit, magisq; facundum se, quàm felicem ostendit. Scilicet alios vulgus, alios Parnassus laudat.

10. JOHAN. FRID. HORNIUS.

Eum quin cum præstantissimis conferam, vix possum dubitare. Mentis acumine, neque impari facundia pollet præ cæteris. Tantum ex prudentia morum, ac notitia rerum civilium tulit laudis, quantum in iis industriæ collocavit. Disertum Buchnerus, consultum Zieglerus reddidit. His atq; aliis tum à natura bonis, tum ab arte subsidis adjutus, jam sibi, ut hominum ingenia sunt, sapere, & spiritus conditione sua altiores sumere cœpit. Hinc tandem eò audaciæ processit, ut & irritum acumen exerceret, & principia suo jam arbitrato fingeret. Clarissimo sane Wendelero, horum studiorum Professore, toties litem movit, quoties sug-

B

ge-

gestum ascendit. Quo animo cum esset, opiniones, quas imbiberat, ita mordicus defendit, ut nec monentibus cederet, & dissidentibus morosè satis repugnet. Herculi citiùs clavam extorsisses, quàm illi dominium eminens. Tanta illi in opinionibus religio, ut pene cum superstitione conjunctam diceres. Rationes ut sæpe gravissimas, ita aliquando magis speciosas profert, quàm solidas. Sique in nulla alia re, saltem in libidine, rixandi præsidium ponit. In Architectonica, quam vocat, multa cœpit architectari & Sapiente indigna, & viro cordato minime ferenda. Multa tamen etiam ibi invenias bono publico profutura, si cum delectu legas & cura. Sed & pulchra dicendi ratione in tantum claruit, ut multos pares, paucos agnoscat superiores. Jus bestiarum non modò præclare definivit, sed etiam luculenter exposuit. Plus tamen sæpe bilis, quàm rationis, saltem moderationis, ostendit, diris, ira, minis, plenus. Quod argumento est, ingenia magis excitata plurimùm esse immoderata. Si votis mihi cum eo agendum sit, nolim in glorio silentio consenescere, ut qui mereatur versari in luce. Si Witebergam expectasset, indulgentiorem fortè matrem habuisset, & summum pariter studiis Patronum reperisset Illustrissimum Saxoniae Lycurgum, Literarumque & Literatorum omnium & sanctioris Consilii Principem, Carolum Frisium, Heròem in toga, omni ævo excellissimè laudandum.

11. JACOBUS LE-BLEU.

Scriptor gravis est & cordatus, meliori què animo, quàm stylo, & rerum majestate in quàm plurimis Philippo Cominæo propior. Eloquentiam magis componit ad ubertatem Italicam quàm ad suavitatem Romanam. Vir est sine furo, & linguis exteris ita imbutus, ut non possit melius quis exterus. Nec libidinem rixandi, nec ostentationem amat, veteri probitate contentus. Præter summum animi candorem, maximam doctrinæ indolem omnes agnoscunt. Inter cætera ingenii argumenta laudaverim ejus de futuro Consiliario instructionem, Principem, dissertationum publicarum exquisitissimum opus. Ne in præsens referam, quod plurima Italicè & Gallicè scripta reddiderit Latinè. Mallem tamen paulò tersius reddidisset.

12. GEORGIUS HORNIUS.

Ejus compendia, quæ jam orbis, jam Arcæ titulo donavit, variis erroribus esse permixta, nemo doctiorum potest negare. Alios improvidè sequitur, alios incautè describit. Illinc pudor, hinc ignavia redundat. Quædam ab eo in levi habita, quæ laudata oportuit. Res civiles non semel malè explicavit, arcana imperiorum ne nequidè intellexit. Quod non miror, cum domesticas quoque ignoraverit antiquitates. Frisiorum Batavorumque, origenes tam frigidè interpretatur, ut non capiam, quid causæ fuerit, quòd tantis à Boxhornio laudibus fuerit affectus. Sed nolim ejus mihi iram concitare, cujus phrenesin vereor. De absurdis Arcæ Mosis, nil monebo. Moneat aditus ipsius libri. Sed ista cura ad sapientiæ, non ad prudentiæ magistros pertinebit. Mihi sufficiat, in præsens ostendisse. Orbem ejus Politicum, & Imperantium, plures emptores, quàm æstimatores habere.

re.

re. Nimirum hæc fata librorum sunt, ut opinione Vulgi magis consent, quàm iudicio Parnassi.

13. PHILIPPUS JACOBUS SPENERUS.

Ne subeat mirari, cur Theologum in Politicorum referre numerum a usim. Nam ut quondam corrumpere & corrumpi, seculum vocabatur; ita hodie mutare & mutari, planè in legem abiit. Theologus Politicum, Politicus Theologum vult præferre, induere non dixerim. Laudat ejus labores Tobias Wagnerus. Sed is Theologus est. Politici iudicium exspecto. De Sylloge ejus Genealogica jam olim judicant doctissimi Ephemeridum auctores. Ego plus ab oleo laudandas credam, quàm ab animo. Nam plurimum diligentiae, parùm sæpè iudicii apparet. Theatrum Nobilitatis Europæ magna quidem nomina habet, sed non nisi vulgariter, & unde limatioribus nausea existat, descripta. Jus ejus Heraldicum Gallicæ sagacitati aut risum movet, aut bilem.

Tac. de mor.

Germ.

XIX 3.

Eph. xxxix

pag. 451.

ex v.

Nitzs.

14. JOH. FRID. POPPING.

Orbis, quem inscripsit, illustratus, adèd non illustrat hujus famam, ut quoque obscuret. Vix dici potest, quanta de hoc libro nondum edito fuerit expectatio, & quantæ laudes, quibus jam eò plus decedit, quò minus respondit promissis.

15. JO. VV. RELFENDSO HEROMONTANUS.

Vel ex titulo, quem libello præscripsit, collegi, non esse eum, quem pollicetur. Nam & verbis in eo plerisq; utitur barbaris, & minus decorè coherentibus. Librum redeuntis anni exordium, spero, afferet. Quem si fuerim adeptus, faxo, ut quilibet sciat, quid de eo sentiat Parnassus, & quanto simul à Monzambano intervallo differat.

16.

Vix hæc pronuncia veram in Sanctiori Concilio, quod Censorium dici Apollò voluit, cum vergens in noctem, dies institutum interpellavit, & iudicia in alium diem rejicienda, vel invito dixit in aurem. Obsequor, quæ mea erga Apollinem pietas est, & moram fortasse non inutilem necto. Futuris, quæ in verum tempus incidunt, Nundinis plures publicâ formulâ ad Censorium hoc tribunal vocandos reservavi. Ex quibus nomino Feldenum, Joh. Loccenium, Kranichfeldium, Hefenthalerum, Ernestum Gokelium, I. Brandium, Felwingerum, Pellerum, Textorem, I. I. Winkelmannum, Christianum à Teuteburg, aliosq; vel laude, vel censura dignos. Non refragabor, nec me anget, si eadem, in me, qua ego in ipsos, censoria uti virgula ceperint. Enimverò mihi persuasissimum habeo, in libera Literatorum Republica liberas linguas esse oportere. De exteris etiam dicturum me recipio, si gratum hujus iudicii specimen fore acceperim. Cùm minimè committendum esse videatur, ut vel domi, vel foris quisquam huic sorti se exemptum possit gloriari. Homines sumus, nil humani à nobis alienum arbitrari. Nam quid de præclarissimis quibusque ingeniis sentiam, studio veritatis, & liberali quodam animo

Suet in

Aug.

B. 2.

refer-

Ze 4334 AK

referre, nulla opinor, lex prohibet, nulla ratio vetat. Nil eò dixi, nil eò scripsi, ut offenderem, sed ut ingenuo nostri seculi more judicia consideranda aliis aperirem, nemini simpliciter approbanda præscriberem. Invidiam, odia, suspiciones, res à me multò alienissimas, non opus erit deprecari, cum quicquid fecerim, amore fecerim Veritatis, qua mihi nil prius unquam fuit, nil prius unquam erit. Liberaliter judicavi, à convitiis abstinui, calumnias abominatus sum. Hic meus animus est, hòc nunquam esse desinam, àsiduè operam daturus, ut neque dicam, neque faciam aliquid, quo quis unquam possit offendi.

F I N I S.

VDT7

NC

Q1C 271, 39 B

Ze
4334

PRUD

VILIS

PA

SO

Eubulo

masio,

Vivorum

cenfura

